

In deze aflevering van 'De Stichting' leest u over het werk van de Stichting Oude Groninger Kerken en vindt u een selectie van de vele activiteiten in en rondom de Groninger kerken.

Bedevaart voor (A)theïsten II Toch iets anders dan naar de kapper of het café. Veel mensen die een oude Groninger kerk bezoeken, zeggen een soort van spirituele ervaring te hebben. Ook niet-gelovigen. Ze worden 'geraakt' door iets. 'Opgetild'. Of 'teruggevoerd in de tijd'. Groninger Kerken volgde drie van hen op hun 'bedevaart'. Deze editie wetenschapshistoricus en wetenschapssocioloog Trudy Dehue.

Trudy Dehue over het schokje dat iedereen zou moeten kunnen ervaren

Interview: Frans Visser

We zitten met prof. dr. G.C.G. (Trudy) Dehue in eetcafé Eisseshof in Niehove en kijken uit op de hervormde kerk. Dehue (1951) vertelt met ingehouden plezier. Ze heeft een moeilijk verklaarbare liefde voor oude Groninger kerken ontwikkeld. Ook ontpopt ze zich steeds meer als ambassadeur van het Groninger erfgoed. 'Hoeveel mensen ik al niet de provincie in heb gesleept! Iedere gast die ik voor mijn werk naar Groningen lok, krijgt een fietstour langs enkele mooie wierdekerkjes. En dan te bedenken dat ik ben geboren in Den Bosch en opgegroeid in Limburg.'

Trudy Dehue bij de kerk van Niehove. Foto Ronny Benjamins.

De Nicolaaskerk van Oldenzijl. Foto Trudy Dehue.

Dehue kwam halverwege de jaren zeventig met twee vrienden in een Volkswagenbusje van Maastricht naar Stad. Ze ging werken in de jeugdpsychiatrie, stapte na enkele jaren over naar de collegebanken en studeerde in 1985 af in psychologie en filosofie.

‘In die tijd had ik nog niet zoveel met het landschap, hoor. Het waaide hier altijd zo. Iedere keer als ik in Groningen op het perron stapte, had ik het gevoel weer teruggeblazen te worden in de trein. Pas toen ik na mijn studie mijn man ontmoette in Amsterdam en kwam te wonen in Amersfoort, ontstond er een verlangen naar het Groninger land. In weekenden en vakanties huurden we vaak een grote boerderij aan het Reitdiep bij Schaphalsterzijl. Met de fiets hebben we het hele Reitdiepdal uitgekamd. Zo moeten we ook ooit in Niehove terecht zijn gekomen.’

Oranje vlam

Wat maakt Niehove voor haar bijzonder? ‘Ik denk niet dat ik de juiste persoon ben om iets over kerkenbouw of de inrichting of zo te zeggen. Wat mij raakt is vooral de buitenkant. Hoe de zon op die roodbruine bakstenen kan vallen. En hoe je zo’n kerk dan als een oranje vlam ziet oplichten aan de horizon. En hoe je, naarmate je dichterbij komt, merkt hoe de kerk is gepositioneerd in het dorp. Hier in Niehove is dat van zo’n schoonheid. In die volmaakte groene cirkel van het kerkhof, de kring van bebouwing daaromheen ook precies in de juiste verhoudingen, en dan de radiale paden die van de wierde aflopen, zo de oneindigheid in. Die weidsheid, hè, dat is het grote verschil met het heuvellandschap waarin ik ben opgegroeid.’

Op onze vraag of ze haar kennismaking met Niehove als een spirituele ervaring zou omschrijven, is ze op haar hoede. ‘Dat hangt ervan af hoe je dat definieert.’ Zelf is ze niet gelo-

vig, al heeft ze wel eerste communie gedaan in Maastricht. Ze weet ook niet goed hoe de psychologische wetenschap tegen spirituele ervaringen aankijkt. Dat sommige bezoekers van oude Groninger kerken zeggen iets speciaals te ervaren, neemt ze ter kennisgeving aan. We hebben duidelijk minder vertrouwd terrein betreden. Dan maar even over naar haar wetenschappelijke carrière.

Betere Mensen

In 1995 werd Dehue hoogleraar *Theorie en geschiedenis van de psychologie* aan de RUG. In 2008 oogstte ze veel publiciteit en waardering met haar boek *De Depressie-epidemie*. Recent herhaalde ze dat succes met *Betere Mensen*, ondertitel: over gezondheid als keuze en koopwaar. De wetenschapstheoretische werken raakten een snaar, omdat ze een (verontrustend) antwoord geven op de vraag hoe het kan dat in een rijk en gelukkig land als Nederland zóveel mensen rondlopen met een depressie of een andere geestelijke stoornis. Dehue betoogt dat we steeds minder tolerant worden voor wie afwijkt van de norm en dat onze samenleving ongezonde druk uitoefent op het individu om een ‘beter mens’ te worden.

Het denkwerk voor beide boeken is voor een belangrijk deel op het Groningerland verricht. Dehue woont in de stad, maar heeft haar plattelandsidylle gerealiseerd in Oldenzijl, op een steenworp van de kerk. Die wordt beheerd door de Stichting Nicolaaskerk Oldenzijl. ‘Wat er dus op neerkomt dat heel veel mensen in het dorp meewerken om de kerk te behouden. Wij proberen ook onze bijdrage te leveren.’

Schokje

Pratend over Oldenzijl verandert de behoedzame wetenschapster weer snel in de enthousiaste kerkenambassadeur. Ze is trots op haar kerk, wil er heel graag een foto van geplaatst zien bij het interview. Ten slotte wil ze toch wel iets met ons te delen dat misschien in de buurt komt van een spirituele ervaring. ‘Een tijdje terug hadden mijn man en ik de kookbeurt voor een bepaalde dorpsactiviteit. Op enig moment tijdens de voorbereiding loop ik met een schaal eten om de halfronde romaanse apsis en opeens, ik weet niet waarom, misschien was het de late zon die daar scheen, opeens werd ik overspoeld door het besef dat er al achthonderd jaar mensen met schalen eten konden hebben rondgelopen op deze plek. Dat er even zo’n schokje door je heen gaat. Dat moet toch het besef zijn onderdeel te zijn van iets groters, van een lange keten met elkaar verbonden mensen. Dat zal ook wel de reden dat we dit allemaal doen. Ik zou niet durven beweren dat Nederland een gelukkiger land werd als iedereen wat vaker oude Groninger kerken ging bezoeken. Maar ik vind wel dat we de kerken moeten behouden, opdat mensen in ieder geval de kans hebben dit te ervaren.’